

KURUM HEKİMLİĞİNİN SORUNLARI

Dr. Handan BOYACIOĞLU*

Kurum hekimi devlete bağlı kurumlardan birinde kuruma bağlı personele birinci basamak sağlık hizmeti götüren hekimdir. 22/9/1992 tarihinden beri bu kadrolardan birini işgal etmekteyim. Hekimin, varlık nedeni olarak kendilerini gören bir gruba, gerçek anlamda hizmet götürebilmesinin ne denli zor olduğunu anlamaya yetecek bir süre bu.

Göreve başladığım ilk andan bu yana, iş yerimin kendilerinin çöplüğü olduğunu vurgulayan, velinimetim olduklarını unutmamam konusunda çok çaba harcayan insanlar ile bir aradayım. Hastane, sağlık ocağı veya muayenehanede çok nadir karşılaşılabilecek isteklere dayanılması zor bir sıklık ile yanıt aramak durumunda kalıyorum.

Hasta iken sağlık merkezine gelebileceklerini nedense bilmeyen kurum elemanlarının isteklerinin etik açıdan uygulanabilirliği olanaksız. Örneğin "önce zarar verme" ilkesine uyabilmek, "ne olur bana zarar ver" diye yalvaran insanlarca olanaksızlaştırılıyor. Gereksiz rapor, gereksiz ve/veya zararlı ilaç istekleri sayıca inanılmaz boyutlarda (Türkiye'nin enflasyon oranına ulaşmış durumda).

İlaç istekleri trajik-komik. Gülmeniz mi ağlamanız mı gerekiyor siz de bilemiyorsunuz. Örneğin jenerik isimleri farklı famotidin türevi iki ilaç aynı reçeteye yazmadığınız için görevinizi yapmamakla suçlayan birine, herşeyden önce ilaç yazma memuru olmadığınızdan başlayıp, aslında bu iki ilacın aynı ilaç olduğuna dair uzun bir söylev vermeniz gerekiyor. İkinci örnek, aranızda kurum hekimliği yapmış olanların sık karşılaştığı bir olaydır sanıyorum. Uygunsuz antibiotik kullanımı oldukça yaygın. Üstelik yeni kullanım endikasyonları keşfetmiş durumdadır, okulda bize öğretilmeyen: Bir tanesi bile baş ağrısını şıp diye kesiyormuş!

Sağlık eğitimi, bu sorun için uzun vadeli ama kalıcı çözüm. Bunu biliyorum, ama birer beyaz kırpıntı kağıda akıllarına gelen ilk beş ilaç yazıp kurum reçetesine geçirtmek amacı ile karşıma gelen insanlara, ki sayıları günde yirmiyi aşıyor, eğitim vermeye sabrım ve vaktimin yeteceğini sanmıyorum. Yine de yukarıda ki istekler, doktor ile eczacıyı karıştırmaktan ileri gitmeyen, uzun vadede ötenazik istekler.

Bir de pahalı bir kaç ilaç listelerine ekleyip, ilaç yerine, mesela, yüzbakım serisi almak isteyen bir grup var. Küçük dolandırıcılıklarına sizi de ortak etmeyi amaçlayan kişiler yani (dolandırıcılığın küçüğü olur sa!). Bunu açık açık istemeleri güç tabi. Birer hafta ara ile, kutusu bir aylık tedavi amacı ile kullanılan ilacın istenmesinin etyoloji araştırması esnasında, böylesi ilginç itiraflar ile karşılaşmanız mümkün.

Kurumda hem memur hem de işçi çalışıyor ise, S.S.K.'nın bulunduğu çıkmaz yüzünden birbirlerini devlet sırtından ağırlayan güçlü arkadaşlıklarla da başınız belaya girebilir.

Raporlar ayrı bir alemdir, izni biten annelere, ev taşıyan babalara izin vermek istemeyen kendi, insiyatiflerini kullanmak istemeyen amirler" gidin rapor alın" derler. Memurda size gelip "bu yılki rapor hakkımı hiç kullanmadım, üç günlük rapor istiyorum" diye, bakkaldan peynir almaktan bahse der gibi rapor ister.

İsteklerini yapamayacağınızı belirttiğiniz insanlar kimi zaman olgun karşılansalar da, çoğunlukla "senin ayrıcalığın ne de yazmıyorsun" veya "sen görürsün karne istemeyi" tarzında sözlü saldırılarda bulunurlar. Bu esnada yapabileceğiniz tek şey, meslek ve insan sevginize sığınmaktır. Sizden daha deneyimli meslektaşlarınız ise "ben senin sınırların bozulduğu için üzülüyorum, boş ver, yazıver gitsin" tipi önerileri ile bu olayda hangi tarafta olduklarını belli ederler.

Ne şikayeti olduğunu sorduğunuz hasta, alkol almayı red eden misafir edası ile "yoo ben muayene olmayayım, bir kaç ilaç isteyeceğim" cevabını verdiği için fizik muayene sonrası yetersizliklere değinmeyeceğim.

Mesleki açıdan kendimizi geliştirmek için hiç bir itici gücün olmadığı, sağlık ocakları tarafından daha sağlıklı olarak yerlerinin rahatlıkla dolduracağına inandığım kurum hekimliğinin kaldırılması dışında, aklımıza gelebilecek diğer çözüm önerilerini T.T.B. dergilerinde bekliyorum.